

HERMES

Uporabniški priročnik

1.	Kaj je OLAP?	3
2.	Dostop do OLAP-a	3
3.	Glavno okno	4
3.1	Zavihek Shrani, odpri	5
3.2	Zavihek Nastavitve polj	6
3.3	Zavihek Sort, Top X	9
3.4	Okno za prikaz poročila	11

1 Kaj je OLAP?

OLAP je kratica za **OnLine Analytical Processing** (sprotna analiti na obdelava). Je postopek, vgrajen v programsko opremo, ki omogoča, da v kratkem času analiziramo veliko podatkov. Praviloma prikazuje podatke ve razsežno oziroma ve dimenzionalno. Taki strukturi pravimo OLAP kocka.

OLAP analiti ne rešitve so namenjene analitikom za podporo odločanja. Podpirajo hitre analize velikih količin in podatkov, ki so strukturirani in ve dimezionalno organizirani. Podatke za daljša časovna obdobja je možno analizirati s sekundnimi odzivnimi sistemi.

OLAP kocka je osnovna podatkovna struktura v ve dimenzionalnem sistemu OLAP. Predstavlja množico podatkov, ki so shranjeni in prikazani na ve dimenzionalnem načinu. Kocko definira množica dimenzij in meritev. Dimenzije predstavljajo kategorijo po katerih analiziramo podatke, meritve pa predstavljajo vrednost ali velikost podatka, ki ga analiziramo.

- **Cilj:**

Uporabnikom v vsakem trenutku zagotoviti možnost priprave analize poslovnih procesov, saj so le-te ključni vir strateških informacij pri procesu odločanja.

- **Ideja:**

Glavna ideja je ta, da si lahko uporabnik iz nabora podatkov pripravi poročila.

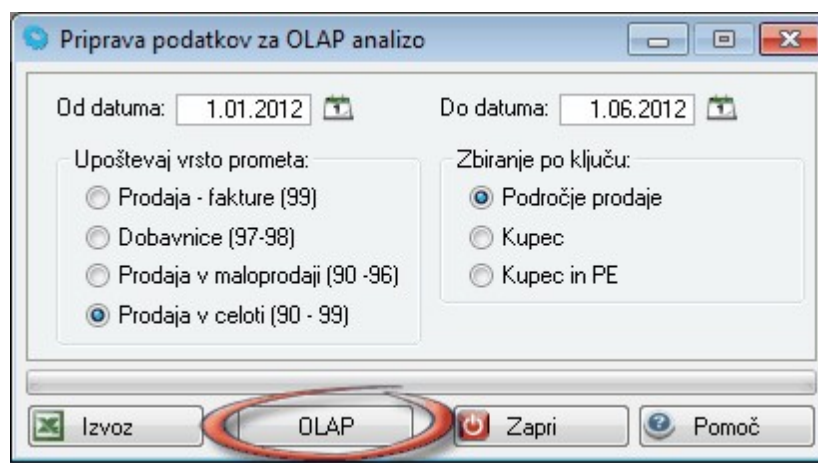
Potrebna infrastruktura na strani strežnika obsega **SQL Server** z analitičnim strežnikom.

Registracija se opravi s pomočjo ključavnice (serijska številka + ključ).

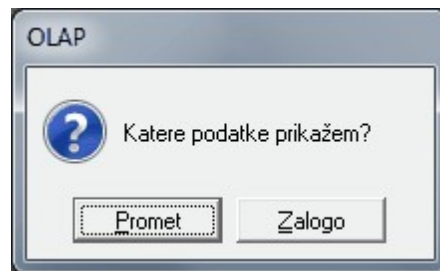
2 Dostop do OLAP-a

Do OLAP-a lahko dostopamo preko dveh modulov, preko Glavne knjige in preko Materialnega poslovanja, in sicer preko naslednjih dveh menijev:

- Materialno poslovanje / Poročila na tiskalnik / Priprava podatkov za OLAP analizo prometa

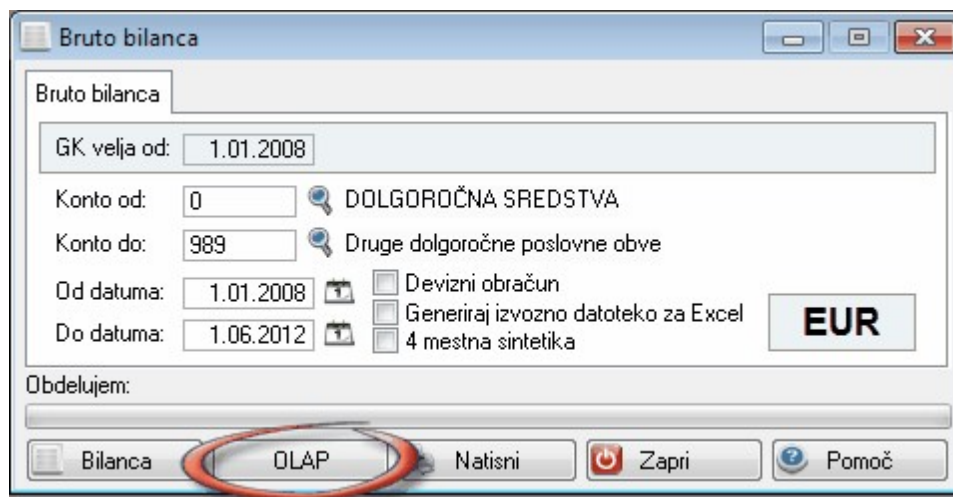
Po izbiri datumskega obdobja in gumba OLAP, se pojavi novo okno, v katerem nas program sprašuje po vrsti podatkov za prikaz.

Na voljo sta dve izbiri, in sicer Promet in Zaloga. V primeru izbire prometa, se prikazujejo podatki iz tabele Prom, v primeru zaloga pa gre za promet kontov iz glavne knjige.

S klikom na enega izmed ponujenih gumbov, se pojavi glavno okno modula OLAP.

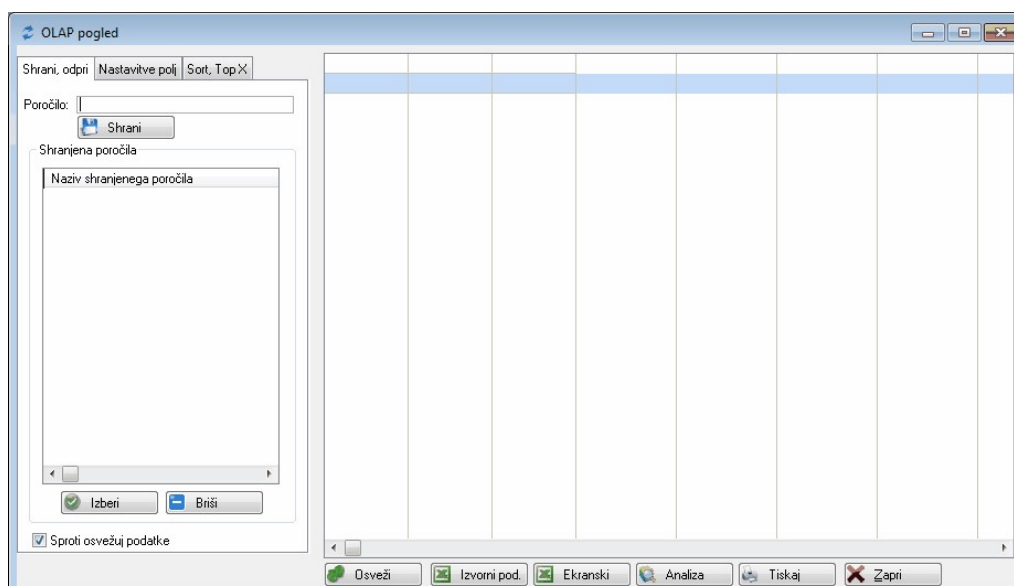
- Glavna knjiga / Glavna knjiga / Bruto bilanca

Po izbiri datumskega obdobja in gumba OLAP, se pojavi [glavno okno](#) modula OLAP, ki prikazuje promet kontov iz glavne knjige.

3 Glavno okno

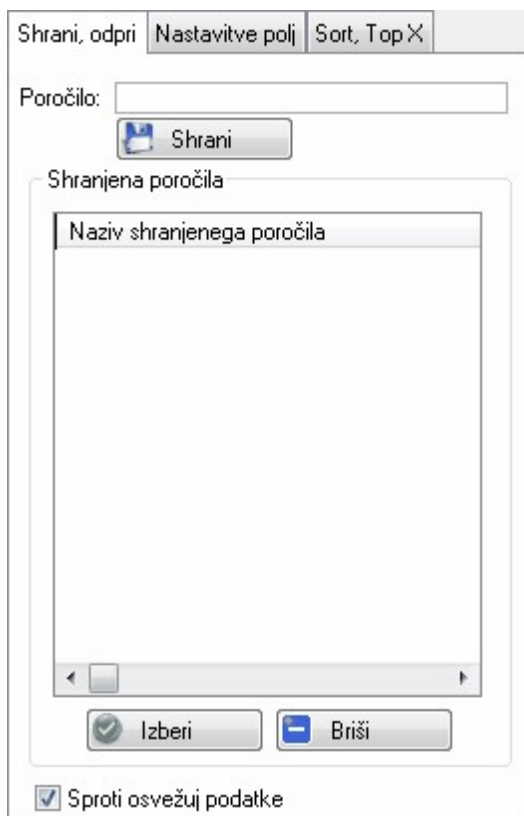
Po izbiri datumskega obdobja in gumba OLAP se pojavi glavno okno modula OLAP.

Glavno okno je razdeljeno na dva dela, in sicer na levi del, ki ga predstavljajo trije zavihki ([Shrani, odpri](#), [Nastavitve polj](#), [Sort, TopX](#)), in na desni del ([Okno za prikaz poro ila](#)), kjer se nahaja tabela za prikaz poro il in funkcionalni gumbi.

3.1 Zavihek Shrani, odpri

Pod zavihkom *Shrani, odpri* se prikazujejo vsa že ustvarjena in shranjena poro ila v našem sistemu, in sicer za vsakega uporabnika posebej.

Po prvem zagonu OLAP-a je seznam seveda prazen. V polje **Poro ilo** vpišemo željeno ime za ustrezno poro ilo in ga s klikom na gumb **Shrani** shranimo v sistem za nadaljnjo uporabo, hkrati pa se njegovo ime izpiše na seznamu v polju **Shranjena poro ila**.

Na voljo sta še gumba **Izberi** in **Briši**. Z enojnim klikom na ustrezno poro ilo iz seznama in izbiri gumba **Izberi** se nam v desnem delu okna pojavi izbrano poro ilo. Hkrati pa lahko izbrano poro ilo za prikaz izberemo z dvojnim klikom v seznamu poro il. Z izbiro gumba **Briši** izbrano poro ilo iz seznama pobrišemo.

Na voljo je še možnost **Sproti osvežuj podatke**, ki služi takojšnjemu ažuriranju podatkov ob ustrezni izbiri ali spremembi podatka iz zavihka [Nastavitve polj](#). Za sprotno osveževanje mora biti omenjena možnosti obkljukana. Nastavitev je privzeto izbrana. Preklicati jo je smiselno pri pripravi ali spreminjanju preglednic z veliko koli ino podatkov, pri katerih bi sprotno osveževanje po nepotrebnem upo asnilo delo.

3.2 Zavihek Nastavitve polj

Ta zavihek ima eno najpomembnejših funkcionalnosti pri celotnem sistemu OLAP. Tu se nahaja nabor vseh možnih polj, ki služijo za sestavo in prikaz potrebnih poročil.

- Podatki za poročilo

Podatki, ki se nahajajo v polju *Naziv*, so fiksni, kar pomeni, da je nabor podatkov takoreko zapečen, na katerakoli druga polja za prikaz pa se je potrebno naročiti.

Podatki za poročilo

Naziv
Šifra artikla
Naziv artikla
EM
Komitent
Skladišče
Vrsta dok.
Mesec
Kvartal
Grupa
Potnik
Konto
Pogojne enote
NBV
MPC Bruto
Št.transakcij
Količina
MPCB
Prodajni znesek
Rabat
Finančna c.
Marža
Mesec naziv
Leto
Kvartal naziv
Št.dokumenta
Oznaka države

Desno od prikaza seznama naziva polj sledijo še štiri zelo pomembna okenca, ki služijo za presek prikaza ustreznih podatkov.

- v Filter

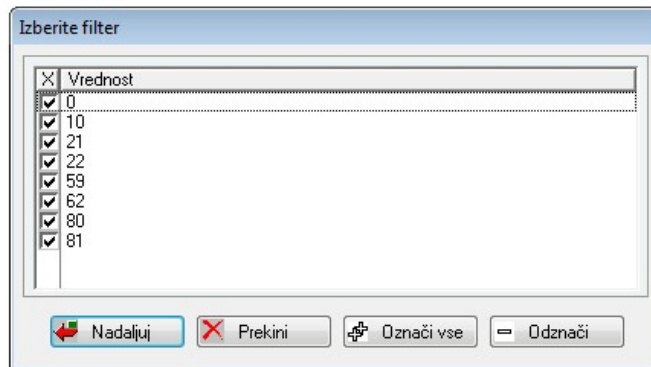
Ustrezen podatek uvozimo v filter tako, da s klikom izberemo podatek iz nabora na levi strani in izberemo gumb v *Filter*. Ustrezen podatek se pojavi v polju *Filter*. Na sliki 2.3 je prikazan primer uvoza podatka *Grupa* v filter.

Slika 2.3: Uvoz podatka *Grupa* v filter

Podatek lahko iz filtra odstranimo tako, da kliknemo na ustrezen podatek v seznamu *Filter* in izberemo ikono . Možnost filtracije po posameznih podatkih nam omogoča

izbira ikone . Ob izbiri le-te se v pojavnem oknu izpišejo vse obstoječe možnosti za ustrezen podatek. Za primer izbire podatka *Grupa* in ikone se v novem oknu izpiše naslednja tabela:

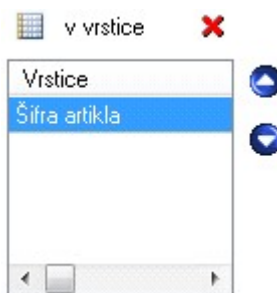
Slika 2.4: Primer izpisa vrednosti za filtracijo podatka *Grupa*.

Izbirno podatkov potrdimo z izbiro gumba *Nadaljuj*.

Tu je pomembno omeniti še, da se filter ob shranitvi poročila ne shrani. Če ste ustvarili določeno poročilo, ki vsebuje filter po enem izmed podatkov, se ob ponovni izbiri tega poročila filter ne bo upošteval oziroma prikazal.

- v vrstice

Z izbiro podatka iz nabora na levi strani in klikom na gumb v vrstici se izbrani podatek pojavi v polju *Vrstice*. Podatek pa se lahko doda na seznam *Vrstice* tudi avtomatsko, in sicer z dvojnimi klikom na le-tega iz nabora vseh možnih podatkov. Vendar pozor, drugi na in uvoza v vrstice velja zgolj za podatke besedilnega tipa. Na sliki 2.5 je prikazan primer uvoza podatka *Šifra artikla* v vrstice.

Slika 2.5: Uvoz podatka *Šifra artikla* v vrstice

Podatek lahko iz vrstice odstranimo tako, da kliknemo na ustrezen podatek v seznamu *Vrstice* in izberemo ikono . V primeru več podatkov v seznamu *Vrstice* lahko le-te razvrščamo po x-osi, in sicer z izbiro gumba prikaz podatka pomaknemo v levo, z gumbom pa v desno stran.

- v stolpce

Z izbiro podatka iz nabora na levi strani in klikom na gumb *v stolpce* se izbrani podatek pojavi v polju *Stolpci*. Na sliki 2.6 je prikazan primer uvoza podatka *Potnik* v stolpce.

Slika 2.6: Uvoz podatka *Potnik* v stolpce

Podatek lahko iz stolpca odstranimo tako, da kliknemo na ustrezen podatek v seznamu *Stolpci* in izberemo ikono .

- v vsote

Z izbiro podatka iz nabora na levi strani in klikom na gumb *v vsote* se izbrani podatek pojavi v polju *Vsote*. Podatek pa se lahko doda na seznam *Vsote* tudi avtomatsko, in sicer z dvojnimi klikom na le-tega iz nabora vseh možnih podatkov. Vendar pozor, drugi na in uvoza v vrstice velja zgolj za podatke številskega tipa oziroma podatke, ki predstavljajo vrednosti. Na sliki 2.7 je prikazan primer uvoza podatka *Finan na cena* v *vsote*.

Slika 2.7: Uvoz podatka *Finan na cena* v *vsote*

Podatek lahko iz vrstice odstranimo tako, da kliknemo na ustrezen podatek v seznamu *Vsote* in izberemo ikono . V primeru več jih izbranih podatkov v seznamu *Vsote* lahko le-te razvršimo po x-osi, in sicer z izbiro gumba prikaz podatka pomaknemo v levo, z gumbom pa v desno stran.

3.3 Zavihek Sort, Top X

Ta zavihek služi razvršitvi podatkov glede na izbrani podatek v polju za razvršitve podatkov.

Shrani, odpri
Nastavitve polj
Sort, Top X

Usmeritev

naraščajoče

padajoče

Polje za sort podatkov (prazno - brez sorta):

Prikaži top X podatkov:

100

Prikaži podatke vrstic vseh nivojev

Slika 2.8: Pogled na zavihek Sort, Top X

e v polju za *sort podatkov* ni izbranega podatka, potem se razvrš anje ne bo izvedlo. V nasprotnem primeru pa se bo izbrani podatek v poro ilu razvrstil glede na izbiro v polju *Usmeritev*. V polju *Prikaži top X* podatkov lahko izberemo število prikazanih podatkov, se pravi prvih X izbranih zapisov. e je v polju vrednost 0, se prikažejo vsi podatki.

Možnost prikaza podatkov vrstic vseh nivojev bomo predstavili na konkretnem primeru. V zavihku *Nastavitve polj* izberemo podatek *Mesec* in ga z dvoklikom uvozimo na seznam *Vrstice*, enako naredimo s podatkom *Šifra artikla*. V seznamu *Vrstice* imamo sedaj dva podatka. Nato izberemo podatek *Marža* in ga prav tako z dvoklikom direktno uvozimo na seznam *Vsote*.

Na levi strani slike 2.9 je prikazan izpis vseh treh izbranih podatkov v primeru, ko je možnost prikaza podatkov vrstic vseh nivojev obkljukana, desna stran pa prikazuje izpis, ko temu ni tako.

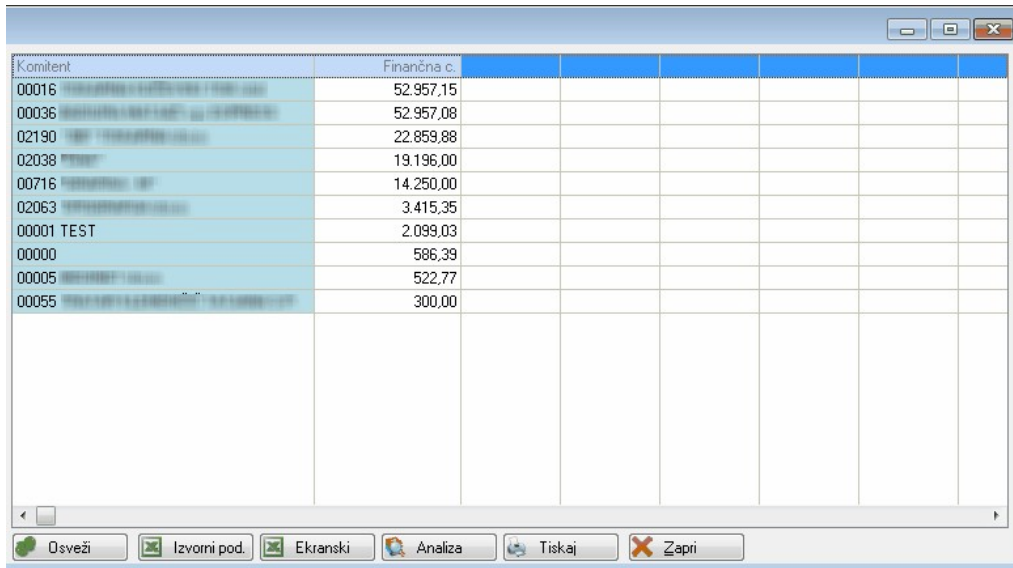
☒ Prikaži podatke vrstic vseh nivojev			☐ Prikaži podatke vrstic vseh nivojev		
Mesec	Šifra artikla	Finančna c.	Mesec	Šifra artikla	Finančna c.
04/2011	00010004		04/2011	00010004	
06/2011	00010003	30,40	06/2011	00010003	30,40
	00080200	409,43	06/2011	00080200	409,43
08/2011	00010003	14,40	08/2011	00010003	14,40
	1	4,94	08/2011	1	4,94
09/2011	00010003	17,28	09/2011	00010003	17,28
	00010004	2,00	09/2011	00010004	2,00
	1	251,84	09/2011	1	251,84
	1122334455	451,00	09/2011	1122334455	451,00
	2	104,00	09/2011	2	104,00
11/2011	00010003	140,23	11/2011	00010003	140,23
	00010004	66,00	11/2011	00010004	66,00
	00059114	71,76	11/2011	00059114	71,76
	2	59,89	11/2011	2	59,89
12/2011	00010003	55,76	12/2011	00010003	55,76
	00021007	10,00	12/2011	00021007	10,00
	00022010	10,08	12/2011	00022010	10,08
	00062999	59,00	12/2011	00062999	59,00
	00081507	2,70	12/2011	00081507	2,70

Slika 2.9: Primer izpisa podatkov ob obkljukani/odkljukani možnosti prikaza podatkov vrstic vseh nivojev

Vidimo lahko, da gre pri tej izbiri za nekakšno grupiranje po podatkih prve vrstice.

3.4 Okno za prikaz poročila

Desna stran pojavnega okna prikazuje prostor, kjer se izpisujejo podatki glede na podane oziroma izbrane pogoje pod zavihkoma *Nastavitve polj* in *Sort, Top X*. Glavni del okna torej predstavlja tabela, ki se ob izbiri podatkov ustrezno posodablja. Tabela omogoča širjenje in ožanje stolpcev, kar je zelo priročno pri podatkih daljšega besedilnega tipa, na primer pri prikazu naziva artikla. Vendar pozor, širina stolpca se ob shranitvi poročila ne shrani, se pa upošteva pri izbiri priprave poročila za tiskanje.

Komitent	Finančna c.					
00016	52.957,15					
00036	52.957,08					
02190	22.859,88					
02038	19.196,00					
00716	14.250,00					
02063	3.415,35					
00001 TEST	2.099,03					
00000	586,39					
00005	522,77					
00055	300,00					

Pomen funkcijskih gumbov:

- **Osveži**

Gumb *Osveži* služi osveževanju podatkov, prikazanih v tabeli. Ta gumb uporabimo, kadar možnost *Sproti osvežuj podatke* pod zavihkom *Shrani, odpri* ni izbrana. Sicer pa je možnost *Sproti osvežuj podatke* izbrana kot privzeta, tako da se podatki ob spremembi le-teh sproti ažurirajo.

- **Izvorni pod.**

Ob izbiri gumba *Izvorni podatki* se analitični podatki izvozijo v Excel, pri tem pa se ne upošteva naslednje:

- izbrana možnost *Prikaži podatke vrstic vseh nivojev*,
- kakršnakoli filtracija podatkov,
- podatek podan v polju *Polje za sort podatkov*.

Izvozijo se torej vsi izvorni podatki iz seznama podatkov za poročilo.

- **Ekranski**

Ob izbiri gumba *Ekranski* se zbirni podatki iz tabele izvozijo v Excel, pri tem pa se ne upošteva izbrana možnost *Prikaži podatke vrstic vseh nivojev*. Izpisani podatki pa bodo prav takšni, kot so prikazani v tabeli.

- **Analiza**

Gumb *Analiza* izvozi vse izvorne podatke iz seznama podatkov za poročilo v Excel, in sicer za podatke, ki se nahajajo na seznamu *Vrstice* pod zavihkom *Nastavitve polj*.

- **Tiskaj**

Gumb *Tiskaj* pripravi vse podatke, kot so prikazani v tabeli, za tiskanje. Natisnjeno poročilo bo tako identično poročilu, ki ga lahko vidimo v tabeli OLAP-a, z upoštevanjem vseh možnih filtracij in prikazov podatkov.

- **Zapri**

Z izbiro gumba *Zapri* se okno modula OLAP zapre.